I. IANVARII.
DE S. ODILONE ABBATE CLVNIACENSI.
ALIA VITA S. ODILONIS AVCTORE S. PETRO DAMIANO S. R. E. CARDINALE.

PROLOGVS AVCTORIS.

[1] [S. Hugonis Abb. Cluniacensis rogatu scripta hæc vita.] Petrvs Damianus sanctis Ecclesiis, quæ sunt in occidentalibus Galliarum partibus constitutæ, salutem, quæ est in Christo Iesu.

Hugo Cluniacensis monasterij rector, & spiritualis militiæ dux ac præcipuus informator, hoc mihi laboris iniunxit, vt vitam Beati Odilonis, decessoris videlicet sui, proprio stylo succincte perstringerem, & ex his, quæ in anterioribus paginis latius reperiebantur esse diffusa, vtiliora quæque, magisque necessaria breui compendio deflorarem. Cuius ego compulsus imperio, non luculenti venustatem aucupabor eloquij; sed sicut ex oblatis apicibus deprehendere potero, cum Dei omnipotentis auxilio, meræ veritati deseruire tentabo. Superfluum quippe est, lucernam manibus adhibere, dum micantium stellarum conaris signa distinguere. [Excusatio styli.] Ego quoque dum actus mirabilis viri, tamquam sereni cuiusdam atque perlucidi cæli stellas ostendo, facetiis vrbanæ facundiæ non indigeo. Ipsa quippe per se Sanctorum vita fideliter enarrata, sic rutilat, vt splendorem accurati sermonis, ad illustranda fidelium corda non requirat. Huc accedit, quia rusticitas sermonis inculti, suspicionem consueuit purgare mendacij. Nam qui vix sufficit, vt elimatum saltem depromat eloquium, quomodo nouerit fabricare commentum? Et certe maioris tibi honoris est, vt Rex in ferro, quam seruus attituleris in

auro: & habilior est aqua perspicua in vase fictili, quam lutulenta vel lurida, quam non sapor proprius, sed exteriora commendant ornamenta gemmarum. Sic & melior est veritas in simplicibus verbis, quam sit mendacium in elucubrati venustate sermonis. Sed iam res ipsa producatur in medium, & illius summæ veritatis auxilium imploremus, quæ abbreuiatum verbum per Prophetam factura promittitur: quatenus in huius scriptionis articulo & competenti breuitate succinctos, & a nota mendacij nos exhibeat alienos.

CAPVT I.
Odilo D. Virginis ope morbo liberatus, fit Clericus, inde monachus, ac tandem Abbas.

[2] [S. Odilonis natales.] Beatvs igitur Odilo Aruerniæ oriundus, ex equestri quidem ordine genus duxit, sed terrenæ prosapiæ lineam cælestis vitæ nobilitate transcendit. Hic dum adhuc puerili teneretur infantia, tanto repente est omnium fere membrorum languore constrictus, vt incedendi quoque prorsus amitteret facultatem. Accidit autem aliquando, vt nutrix eum ante ianuam cuiusdam Basilicæ, [Ope D. Virginis curatur, adhuc puer.] quæ in honore beatæ Dei genitricis erat dedicata, relinqueret, & ipsa suis intenta compendiis, per diuersa procul abiret. Puer itaque se conspiciens sine custode relictum, ac nutriciæ sedulitatis ministerio destitutum, diuino quodam prouocatus instinctu, tentare cœpit, si valuas ecclesiæ quolibet nisu posset attingere. Fluctuabat igitur innocens reus Dei, & sub diuino verbere constitutus, quid ageret, nesciebat. Innocens, inquam, vtputa qui non peccauerat; reus autem Dei, quia cælesti verbere vapulabat. Tandem repens, & quasi quodam se manuum pedumque remigio fulciens, vix peruenit ad ianuam, paulatimque progressus intrauit. Iamque spe concepta valentior, pallam altaris arripuit, & sic se erigere quibus poterat conatibus cœpit. Sed dum

intempestiue conatur, necdum soluti languoris adhuc nodositate restringitur. Quid plura? Tandem diuinæ virtutis auxilium sensit: & omni languore deposito factus incolumis, ad referendum Deo gratias intuentium animos prouocauit. Et quia tunc alius deerat, qui pro se intercederet, Sanctus ipse (vt ita loquar) in se signum virtutis exhibuit: ipse pro se interuenit: & de se ipso miraculum faciens, medicinam diuinæ curationis obtinuit. Hoc est enim egregium & insigne miraculum, cum homo non per alium, sed ipse sibi consciscit diuinæ virtutis auxilium.

[3] Qui præterea dum ad grandiusculæ iam ætatis adolosceret incrementum, [Fit Clericus: inde monachus.] prius apud sanctum Martyrem Iulianum factus est clericus: deinde B. Maioli confessoris egregij se magisterio tradidit, & in Cluniacensi monasterio habitum sanctæ religionis accepit. Vbi dum quietus & simplex humiliter in sancta religione persisteret, & in ipso rudis ac nouitiæ conuersationis exordio, quædam iam in eo perfectionis insignia prælucerent, vix euolutis quatuor annis, B. Maiolus obdormiuit in Domino. Sed antequam humanitatis debitum solueret, proximus tamen beatæ dormitionis articulus immineret, B. Odilonem sibimet in pastoralis officij cura substituit, [Mox Abbas.] suumque super Dominici gregis custodiam vicarium dereliquit. In quem protinus omnium Fratrum vota concurrunt: omnes se ad obedientiam ei vnanimi deuotione substernunt: quique se eatenus orbatos remanere defleuerant, iam decessionis paternæ iacturam, supparis vicarij reformatione compensant.

CAPVT II.
Quotidie celebrat: mire in pauperes liberalis.

[4] Iam vero in commissi regiminis sollicitudine constitutus, plurimis sanctæ religionis cœpit florere

virtutibus. [Eius virtutes.] Nimirum vt Psalmodiæ studiis vigilanter insisteret, dura corpus inedia maceraret, atque a sacris altaribus non recedens, quotidianum fere omnipotenti Deo sacrificium laudis offerret. Inter quas profecto piæ deuotionis excubias, vberrimis plerumque lacrymarum compunctionibus affluebat.

[5] [Quotidie celebrat.] Porro autem Adraldus Abbas Bremetensis monasterij, vir videlicet religiosus, ac sanctæ conuersationis honestate conspicuus, qui discipulus eius exstiterat, nobis aliquando retulit, quia vir Dei dum in eo, quo postmodum defunctus est, languore decumberet, illi præcepit, vt ex calcularis abaci supputatione colligeret, quæ posset esse summa Missarum quas celebrauit per spatium quinquaginta sex annorum, quibus monasterium rexit. In quo facto liquido deprehenditur, quam diuturna, quam indeficiens diuini amoris flamma beati viri pectus excoxit, quem nimirum ab offerendis quotidie salutaribus hostiis cohibere tot curarum, tot ingruentium negotiorum sollicitudo non potuit.

[6] [Liberalis in pauperes.] In erogandis præterea eleemosynis ita largus erat, vt nonnulli dum eum omnia dispergentem sine cunctatione conspicerent, non dispensatorem, sed prodigum iudicarent. Præsertim quodam tempore, dum fames valida Aquitaniæ fines vehementer affligeret, ac plurimas Galliarum prouincias pestilenter arctaret, exhaustis iam in pauperum vsus ærariis, [Famis tempore sacra donaria distrahit.] & horreis quorumcumque prouentuum non mediocriter profligatis, mox etiam plurima sacrarij vasa confregit, insignia ecclesiæ ornamenta distraxit, coronæ quoque, quam sibi Imperator Henricus ob sui memoriam destinauerat, non pepercit. Vt igitur tam acerbæ famis in quibus valuit temperaret inopiam, quidquid hinc inde corradere potuit facultatum, in sustentationes & alimenta contradidit egenorum.

[7] [Mortuos sepelit.] Quodam sane die dum per publicum pius equitator incedit, duos in itinere pueros fame peremptos reperit. Mox equo desiliens, laneam, qua indutus erat ad carnem, subduxit sibi interulam; eaque prout velaminis quantitas permittebat, vtrumque cadauer obuoluens, exhibet mortuis sepulturam. Nam & vespillones mercede conduxit, & funereis vsque ad tumulum prosecutus exequiis, defunctis fratribus debitum humanæ pietatis exsoluit.

CAPVT III.
In se austerus, in alios benignus, in D. Virginem pius.

[8] [In se austerus.] In eadem quoque gestorum eius reperitur historia, quia corpus suum non modo duris consueuerat attenuare ieiuniis, asperrimis edomare ciliciis, sed quibusdam ferreis nexibus coarctabat. In percipiendis autem ita se moderabatur eduliis, vt apposita quæque contingens, ac naturali dumtaxat necessitati dispensatiue subseruiens, & vanitatem superstitionis effugeret, & sobrietatis continentiam reseruaret.

[9] [Benignus in alios.] In promulgandis porro iudiciis ac modis pœnitentiæ præfigendis, tam pius erat, & tanta mœrentibus humanitate compatiens, vt nequaquam districtum patris imperium, sed maternum potius exhiberet affectum. Vnde se reprehendentibus, huiusmodi verbis solebat eleganter alludere: Etiamsi damnandus sim, inquit, malo tamen de misericordia, quam ex duritia vel crudelitate damnari.

[10] [Erga B. Virginem singulariter pius.] Inter ceteros autem Sanctos circa beatam Dei genitricem tam ardentissima deuotione flagrabat, vt constitutus in choro psallentium, cum ad illum veniretur ex modulantium

alternatione versiculum: Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis vterum, in terram se prosterneret, sicque per corpus ostenderet, quibus desiderij cælestis in mente facibus æstuaret.

CAPVT IV.
Cæco visum restituit.

[11] [Miraculis claret.] Vir igitur sanctus cum in bonis moribus per quotidiana piæ conuersationis incrementa succresceret, seseque quotidie melior ad perfectionis culmen feruentius anhelaret; cœpit nonnullis coruscare miraculis: vt qui clarus erat in probitate morum, claresceret etiam in ostensione signorum: & qui in obtutibus omnipotentis Dei erat lucerna ardens, fieret etiam coram hominibus lucens. [Cæcum illuminat.] Vnde diuino disponente iudicio factum est, vt quia de illis erat, quibus dictum est: Vos estis lux mundi, [Matth. 5.] primum de luce miraculum exhiberet. Aliquando siquidem dum esset in quadam sui iuris villa, quæ Bersoniacum dicitur, videt puerum venustum quidem forma, sed cæcum a natiuitate. Super quo consulens, didicit, quia filius esset villici, & quia visum penitus numquam habuisset. Cui mox pia benignitate compatiens, & apud se facitis precibus latenter insistens, vtputa qui talia nondum expertus, aduocat tandem paruulum, signum illi salutiferæ crucis in fronte depingit: & confestim visum, quem natura negauerat, puer accepit.

CAPVT V.
Aquam ei Deus in vinum mutat.

[12] Alio quoque tempore dum esset vir Dei apud suum quoddam monasterium, quod Vallis Aurea vocatur, quarta videlicet feria primæ quadragesimalis hebdomadæ, quæ caput ieiunij dicitur, surgentibus a mensa fratribus, ille pugillum cineris latenter impleuit, & apposito pane

discubuit. Cumque cinerem tamquam panem manducaret, vt potum quoque, iuxta Prophetam, cum fletu temperaret, innuit fratri, [Aqua bis ei in vinum mutatur.] vt clam sibi aquam nullo teste deferret. Ille quod erat iussus, impleuit; aquam attulit. Quæ dum labiis adhibetur, austeritatem vini redolere sentitur. Reprimit ergo manum, abigit poculum, atque vt sibi aquam minister afferat, signis euidentibus imperat. Ad quod minister obstupuit; & vinum se a mensa referre, qui aquam propinauerat, admiratus expauit. Geminat tamen officium: vinum proiicit: conuasat aquam: denuo porrigit discumbenti. Sed ecce dum aqua potanda repetitur, vinum rursus in poculo reperitur. Iam itaque vir sanctus diuinæ erga se pietatis beneficium recognoscens, quod Deum sibi misericorditer indulgere considerat, cum gratiarum actione percipere non recusat.

CAPVT VI.
Res eius furati diuinitus multantur.

[13] Præterea, cum vir Dei cum Henrico Rege, qui postmodum factus est Imperator, in Ticinensi simul vrbe consisteret, & Dominicæ natiuitatis gloriam celebraret, contigit vt velamen mensæ eius, artificiosa textrini laboris operatione conspicuum, sacrilega fuisset fraude sublatum. Postquam autem vir Dei cum Rege discessit, fur qui rapuerat, iam securus, proposuit velamen in foro venalium. Sed dum illi dispositio cælestis obsistit, sancta distrahi præda non potuit. Ter igitur quod subduxerat, [Ei mappam furatus a Deo punitur.] inter nundinarum merces exposuit, tertio subtiliter attentauit; sed cum emptoribus de pretio penitus conuenire non potuit, nec inter distrahentem & coementem pacisci valuit venale commercium: quia diuina dispositio conatibus hominum negauit effectum. Interea sceleris huius auctorem vltio diuina corripuit, & manus, quæ sacrilegium perpetrauerant, ac pedes, quibus raptor aufugerat, arefaciens, intolerabili dolore constrinxit. Mox itaque

compulsus languore, ad ecclesiam Beati Maioli manibus alienis aduehitur, mantile sublatum ad reatus indicium coram cunctis appenditur; & diuina clementia ab omni populo, qui percitus huius famæ rumore confluxerat, imploratur. Sic itaque Beati Maioli meritis, ac precibus fratrum sibi seruientium, sanus & incolumis factus, velamen reddidit alienum, & recepit semetipsum. Probauit ergo quo præmio dignus esset, qui Beatum offenderet Odilonem.

[14] [Alius equum ei ablatum vendere non valens, restituit.] Alius quoque fur, cum vir Dei in eadem vrbe consisteret, stabulum eius nocturnus irrupit, & equum, cui specialiter ipse insidere consueuerat, caute subduxit. Sed quia illis in partibus deprehendi fur sacrilegus timuit, concitus ad oppidum Laudense profugit. Securus itaque recognoscentium, proponit equum, emptores inuitat, vehiculum laudat, commercium flagitat. Sed sic hominem diuina dispositio præpediuit, vt nec cum quolibet emptore componere, nec animal potuisset pecunia permutare. Postremo autem reuersus ad se, & pœnitentia ductus, bestiam ad locum sui criminis conscium reuocat, & quid sibi contigerit, ad sui confusionem, & omnipotentis Dei gloriam, non occultat.

CAPVT VII.
Flumina miro modo transmittit: luce cælesti collustratur.

[15] [Exundantem fluuium eques transit illæsus.] Vir idem venerabilis dum esset in itinere constitutus, quia causa dictabat, Ticinum festinanter ac sine mora transire cupiebat; sed intumescentibus aquis, etiam nauigium deerat. Protinus ergo confisus in Deum, vnum e famulis vocat, seque in nomine Christi præcedere per alueum fluminis imperat. Obedit illico famulus: spumantes profluentium vndarum cumulos ingredi non moratur.

Deinde vir sanctus cum omni commeantium turba subsequitur: & sic omnes in vlteriorem aluei crepidinem absque vllo prorsus incommoditatis offendiculo transponuntur. Quod dum nonnulli, qui aderant, mirarentur, velut æmuli præcedentium, cœperunt attentare meatum. Sed mox vt adorsi sunt extremos citerioris ripæ fluctus attingere, nisi equos sub celeritate repressissent, profluentis aquæ submersi voragine, procul dubio naufragium pertulissent.

[16] Vnus autem ex his, qui tunc aderant, vt tam insigne miraculum vidit, obstupuit, hominemque Dei, vt suæ domus subire dignaretur hospitium, fusis humiliter precibus, impetrauit. Intempestæ vero noctis silentio vis venti vehementior irruit, [Hospitium eius cælitus illustratur.] & lucernam, quæ in dormientium cubiculo dependebat, extinxit. Expergefactus autem cubicularius, cum lumen agnouisset extinctum, ad abigendam noctis tenebrosæ caliginem, diuini luminis infulgere postulat claritatem: Deus, inquit, omnipotens, qui lumen es verum, pro amore serui tui Odilonis, ab hac domo tenebras dimoue, eamque gratiæ tuæ luce perfunde. Confestim de cælo coruscæ lucis splendor emicuit, & totam domum superni splendoris claritas illustrauit. Si ergo hoc agebat Odilo tunc sopore depressus, quid putas nunc apud Deum potest, carnalis sarcinæ corruptione solutus?

[17] Paullo ante Natiuitatem Domini, per hyemalium inclementiam imbrium sanctus senex ad Beati Marcelli Martyris monasterium festinabat. Venerunt autem ad quoddam flumen, quod ita fluctibus exundantibus inhorruerat, [Aliud flumen mirabiliter transit.] vt prorsus intransmeabile videretur. Confisus autem in Domino, dirigit præuium, qui vada prætentet; & ipse mox cum comitibus subsequens, pertransiuit illæsus. Sed in hoc vadantium transitu illud mirabile fuit, quia cum ceteris aqua pertingeret vsque ad femora, viro Dei nec corrigia

quidem pedis aquarum est inundatione perfusa. In illo scilicet solo madoris sui perdidit vnda vires; in reliquis autem naturalem ingeniti iuris exhibuit facultatem. Istum aqua tangere potuit, humidare non nouit: illos autem, quod natura dictauerat, vndique madefecit.

CAPVT VIII.
Annona eius meritis multiplicatur.

[18] Præterea, dum vir Domini apud monasterium Beati Martini, quod Ad publicam stratam dicitur, receptus esset hospitio, sicut moris erat, vt vbicumque maneret, quocumque se verteret, monachorum illico frequentia non deesset; non paruus ei cœtus fratrum affluxit. Quos ille cum alacritate suscipiens, & prius eis ineffabilis eloquij familiaritate communicat; & postmodum, vt sibi pro caritate conuescantur, inuitat. Sed dum in longum sermo protrahitur, semotim quosdam ex familia seruos accipit: vtrum sit, vnde refici fratres valeant inuitati, solerter inquirit. Qui de ceteris quidem alimentis constare vtique perhibent quantitatem; de piscibus autem pene nihil esse, quod ad tantam hominum perueniat multitudinem. Ad quos ille, In nomine, inquit, illius, qui nouit quinque millia hominum ex pane modico & gemino pisce reficere, non quasi nihil, vt dicitis, sed vberrimam nobis & hospitibus nostris piscium copiam ministrate. [Pisces eius meritis multiplicantur.] Cum igitur mensæ discumbentium pauci, qui aderant, pisces a dapiferis inferuntur, cœpit esca in manibus discumbentium crescere, & quo magis a conuescentium turba consumitur, exuberantius abundare. Adeo vt satiatis omnibus, plurima superessent, quæ non modo seruitoribus cunctis, sed & aliis, si superuenirent, oblata sufficerent. Cui protinus famuli, Ecce pater, inquiunt, quod pusillanimitas nostra non credidit, vestræ fidei meritum diuinitus impetrauit. Iam non dubitare didicimus, si promissionem vestram in articulo cuiuslibet difficultatis audimus. At ille, vt semper erat mitis &

humilis, non suæ fidei, quod diuinitus factum erat, asscripsit, sed illorum potius obedientiæ, & sanctorum hospitum meritis imputauit.

[19] Huic etiam illud non dissimile est, quia, cum Dei famulus in Romana vrbe consisteret, & hospitium in monte Auentino apud monasterium Beatæ Dei genitricis haberet, contigit vt, sicut illius Vrbis familiare est, omnino tale vinum deesset, quod sancto viro saporis habilitate congrueret. Inquirit ergo Abbatem, vtrum melius habeat. Qui se confestim & profitetur habere, & quantum ipse præceperit, libenter afferre. Vir autem Domini modicum, quod ante se erat vasculum, dedit, vt sibi plenum deferretur, expetiit. Allatum ergo ante se posuit, & ipse potissimum more pincernæ sibi dumtaxat & Abbati, qui iuxta se discumbebat, expendit. Cumque iam a mensa surgendum refectio completa dictaret & paullulum adhuc vini in vasculo superesset, Pater sanctus blande subridens, Non, inquit, fratres mei, plene circa vos officium caritatis exhibui, qui vinum, quod mihi sapuit, vobiscum participare neglexi. Arripiens ergo cyathum, infudit merum, [Modicum vini multis sufficit.] & singulis singulum pro benedictione largitur. Res mira: cum fratres essent fere duodecim, & eis bibentibus potus copia non defecit, & eorum completo numero, nil omnino superfuit. Illis itaque quod factum fuerat admirantibus, vir veræ humilitatis custos, vt in alium diuinæ gratiæ munus impelleret, & ipse fauoris humani gloriam declinaret, caritati dumtaxat illius, qui vinum dedit, miraculum supernæ benedictionis applicuit.

CAPVT IX.
Febres pellit, vinum diuinitus obtinet, vitrum confractum precibus restaurat.

[20] [Febres eius meritis pulsæ.] Dehinc dum egressus Roma reuerteretur ad propria, quidam intra Taurinensem

vrbem nimium febris patiebatur ardorem. Hic furtiue per ministros aquam, qua vir Domini manus abluebat, accepit: fideliter bibit, & sic absque mora, deposita prorsus omni febricatione, conualuit.

Iam que Iouini montis prærupta conscendens, obuios habuit pauperes, præ difficilis viæ lassitudine potum æstuanti desiderio flagitantes. Pius itaque Pater sui negligens, aliis in necessitate compatiens, iussit vt quidquid vini propriis haberetur in vasculis, absque vlla reseruationis industria, vel potius diffidentia præberetur egenis. Paullo post necessitate naturæ cogente, discumbunt omnes, [Vtres vino repleti.] vt capiant cibum. Et ecce vtres, qui studio fuerant piæ compassionis exhausti, vino reperiuntur, Deo scilicet debitum persoluente, repleti. Nam iuxta Scripturam, Qui dat pauperi, Domino fœneratur. [Prou. 19. 17.] In hoc ergo felici commercio, vbi Dominus debitor, famulus fuerat fœnerator, quod a seruo fideliter est depositum, a bono debitore non segniter est solutum.

[21] Aliquando Imperator Henricus dum apposita mensa discumberet, [Vas vitreum confractum precibus restituit.] vas illi holouitreum valde pretiosum & Alexandrini operis arte compositum, cum tritis est pigmentis allatum. Mox aduocat duos aulæ Regiæ Capellanos, Albericum videlicet & Landulphum: quorum alter Cumanæ, alter vero Taurinensis Ecclesiæ postmodum Episcopi facti sunt. His itaque vasculum tradidit, & per eos beato viro Odiloni odoriferi nectaris xenium destinauit. Quod profecto vasculum Capellani sancto viro, prout decebat, humiliter offerunt, ac pro eo postmodum redituri, ad Regis interim conuinium reuertuntur. Paullo vero post sicut humanæ curiositatis mos est, vt noua quælibet & insueta inhianter adspiciat, cœperunt monachi præfatum vas sub admirationis intuitu contrectare, & de manu in manum solerter inspiciendo transponere. Cum ecce de manibus

incaute se tenentium labitur, &, vt fragilis est naturæ, continuo frangitur. Quod mox vt vir sanctus accidisse cognouit, grauiter tulit, & præsertim clericis, qui reliquerant, paterna pietate condoluit: ne videlicet Augustum innocentes offenderent, & non modo iacturam gratiæ, sed & Regij motus periculum sustinerent. Mox ergo cum fratribus ecclesiam pius Pater ingreditur, & ne hi, qui erant immunes a culpa, motum Regiæ indignationis incurrant, orationibus & psalmis incumbens, clementiam diuinitatis implorat. Iam igitur oratione completa, vir Dei fractum sibi vas iubet offerri. Manibus contrectat, oculis vndique subtiliter inspicit. Et ecce nulla prorsus in eo fracturæ vestigia deprehendit. Tunc indignatus in fratres, eos cum austeritate redarguit, cur vas conquererentur confractum, quod omnino permanserat illibatum. Illi vero vehementer attoniti, tam euidentis ostensione miraculi, & austeritatem libenter corripientis accipiunt, & ad referendas omnipotenti Deo gratias feruentius accenduntur.

CAPVT X.
Commemoratio animarum ab eo instituta.

[22] [Instituit inter suos diem Commemorationis animarum.] Præterea religiosus quidam vir, oriundus de pago Rotenensi, reuertebatur ab Hierosolymis: qui dum mare transiret, quod a Sicilia versus Thessalonicam per plurima fluctuum periculosa loca protenditur, eumque cum multis aliis furentium ventorum horror impelleret; applicuerunt ad insulam quamdam siue rupem, vbi sanctus quidam seruus Dei manebat inclusus. Rotenensis itaque vir illic aliquamdiu commorans, & tranquillitatem sedandi maris expectans, delectabatur cum seruo Dei frequenter habere colloquium. Sed dum hinc nonnulla dicuntur, illinc plurima referuntur, perquisitus hospes a viro, vnde genus duceret originaliter; Aquitanum se esse respondit. Requisitus insuper vtrum cœnobium illud, quod

dicitur Cluniacum, & Odilonem eiusdem loci nosset Abbatem, quod quærebat, se nosse perhibuit. Sciscitatur homo, cur hoc Dei seruus ab eo requirat. Ad quem ille, Sunt, inquit, vicina nobis loca ex quibus grauissima flammarum furentium euomuntur incendia. Quamobrem terribile Dei nomen obtestor, vt sanctis fratribus illic hæc, quæ tibi dixi, fideliter referas, & ex nostra quoque illis parte denunties, vt eleemosynis & orationibus magis ac magis insistant: ac præsertim huius intuitu, vel de manibus dæmonum eos qui ab illis cruciantur, educant: quatenus de quotidianis eorum rapinis & luctus inferatur generis humani inimico, & gaudium multiplicetur in cælo. Aliquanto post homo regressus in patriam, quidquid ex viri Dei relatione didicerat, beato Patri & sanctæ congregationi fideliter narrat. Tunc venerabilis Pater Odilo per omnia monasteria sua constituit generale * decretum, vt sicut primo die mensis Nouembris, iuxta vniuersalis Ecclesiæ regulam, omnium Sanctorum solemnitas agitur; ita sequenti die in psalmis & eleemosynis, & præcipue Missarum solemniis, omnium in Christo quiescentium memoria celebretur.

Annotatum

Id decretum extat in bibliotheca Cluniacensi.

CAPVT XI.
Benedictus VIII. per eum e purgatorio liberatur.

[23] Si quis autem non generalitate contentus, quis specialiter per Beatum Odilonem de pœnis vltricibus sit ereptus, inquirit, quid de reliquis sentiat, [Benedictus VIII. in purgatorio torquetur.] in Papa Benedicto euidenter addiscat; vt in Romanorum Pontifice, qui omnium Christianorum caput est, valeat liquido coniici, quid de ceteris merito debeat æstimari. Apostolicus igitur iste, quem diximus, dum adhuc viueret, beatum virum

affectuose dilexit, reuerenter excoluit, & Apostolorum limina frequentanti, necessarij sumptus opima sæpe subsidia ministrauit. Huic plane mox, vt obiit, germanus eius Ioannes in Apostolica dignitate successit. Iam vero postquam humanis rebus exemptus est, non parui temporis euoluto curriculo, iam dictus Papa Ioanni Portuensi Episcopo, & aliis duobus, quorum nomina nobis nota non sunt, per speciem nocturnæ visionis apparuit, [Apparet duobus Episcopis.] eisque quia pœnalibus esset constitutus in tenebris, indicauit; hoc insuper addens, qualiter Beati Odilonis venerabilibus meritis eum superna censura liberare decreuerit a tormentis. Obsecrat itaque per eos & humiliter flagitat, vt frater eius ad præfatum vnicæ pietatis virum, agilem quantocyus veredarium dirigat, eumque suppliciter obsecrans pro se orare deposcat. Protinus idem Ioannes Portuensis Episcopus, auctoritatis Apostolicæ fultus epistolis, concito gradu Papiam vsque peruenit. Vbi longo & immoderate fortassis accelerato fractus itinere, per monachos cœnobij Beati Maioli, Apostolicæ legationis apochas dirigit, omnemque per eos sancto viro seriem a se conspectæ visionis exponit. Enimuero diuino factum esse constat iudicio, vt eum apud Cluniacense monasterium Apostolicæ legationis baiulus inueniret. Præcepit itaque venerabilis pater, [Orat pro eo Odilo cum suis.] pro illo psalmodias & orationes ab omnibus priuatim ac publice fieri, eleemosynas indigentibus erogari, sacrificium Deo mysterij salutaris offerri. Nec in illo dumtaxat loco id statuere contentus fuit, sed & per omnia sui regiminis monasteria eiusdem sanctionis edicta mandauit.

Cumque hoc fratres intentissima deuotione satagerent, & ex ara sanctorum pectorum fraternæ caritatis flamma prosiliens, diuinæ clementiæ sacrarium penetraret, iam præfixi temporis terminus propinquabat. Et ecce quidam sanctę conuersationis monachus, Heldebertus nomine, qui videlicet hoc obedientiæ fungebatur officio, vt inopes

aleret, indigentibus subsidia ministraret; hic itaque per soporem vidit, quod quidam pulcher ac serenus adspectu, ac solemni quodam nitore conspicuus, claustrum monasterij magno candidatorum agmine constipatus ingrederetur. In capitulum deinde, [Gratias agens S. Odiloni cernitur in somnis ab Heldeberto.] vbi pater Odilo cum fratribus residebat, intrauit, ad eius genua caput humiliter flexit, eique, sicut in gestu corporis videbatur, gratias egit. Cumque frater ille, qui hoc in visione contemplabatur, inquireret, quisnam esset ille tam decorus ac fulgidus, qui sancto viro salutationis officium exhiberet: responsum est ei, quia ille esset Benedictus, summæ Sedis Episcopus, qui nimirum idcirco viro Dei gratias ageret, quia piis eius, sanctorumque fratrum precibus, & tartarei cruciatus euasisset interitum, & cum beatis ciuibus quieturus, supernæ Ierusalem meruisset ingressum. In hoc valet liquido deprehendi, quæ de meritis Beati Odilonis opinio iure possit haberi; cum is nimirum, qui iuxta priuilegium Apostolicæ dignitatis claues Ecclesiæ præ cunctis mortalibus tenuit, qui ligandi atque soluendi vices præminenti quodam iure possedit, in illo iam inuisibili examine constitutus, non aliter quam precibus istius vel a peccatis solui, vel de pœnali potuit supplicio liberari.

CAPVT XII.
Strumosum sanat. Supellex eius e flumine non madefacta educitur.

[24] Porro autem dum aliquando in monasterio moraretur, quod Paterniacum dicitur, erat ibi quidam puerulus monachus nomine Rudolphus, quem struma quædam gutturis intumescens deturpauerat vsque adeo, vt & claritatem vocis auferret, & insuper quodammodo minaretur, quod sibi etiam aliquando auditum interciperet. [Strumosum sanat.] Quem ad se vir Dei vere misericors aduocat, palpante manu locum tumoris

attrectat: deinde signum crucis plagæ gutturis imprimit, & diuina quædam verba dicens, mox abire permittit. Deinde mirum in modum sicut in aliis morbus ille, postquam semel oboritur, in dies solet excrescere, totumque guttur miserabiliter occupare; sic in isto versa vice cœpit extunc sensim quotidie detumescere, donec pestis illa funditus euanesceret, & guttur pueri ad naturalem se speciem per omnia reformaret.

[25] Alio quoque tempore de monasterio, quod est in Iurensi territorio constitutum, vir sanctus exierat, & ad Gebennensem vrbem cœpto itinere contendebat. Cum autem ad quemdam concauæ profunditatis fluuium deuenisset, accidit vt mulus, qui hominis Dei supellectilem, libros scilicet ac lectulum, deferebat, a publico vado procul aberrans, [Libri eius, & lectus in flumine non madefiunt.] in profundiorem aluei voraginem caderet; sicque raptatus a gurgite, nullo membrorum, nisi solo capite, fluctibus emineret. Qui tandem e naufragio protractus educitur: ad perscrutandum, vtrum res & maxime libri perierint, desagmatur. Miro itaque supernæ dispensationis ordine, libri simul cum lectulo ita a fluctibus reperiuntur intacti, vt ne tenui quidem aquæ stilla videantur adspersi. Mantilia vero simul & manutergia prorsus vndique reperta sunt madida. Vbi notandum, quam peruigil fuerit erga seruum suum diuina protectio, vt ea videlicet, quæ ablui frequentius indigent, madere permitteret; quæ vero madefieri sine damno non possunt, a contactu fluctuum immunia custodiret.

CAPVT XIII.
Epilepticum sanat. Libri eius & vitra in præcipitio & imbre illæsa.

[26] In eodem quoque Iurensi monasterio vir Domini Odilo aliquando constitutus, reperit puerum, nomine Gerardum, terribili caducæ passionis languore detentum. Qui

sæpissime quasi lunaticus corruebat, & sic eum occidui languoris impetus obruere consueuerat, vt in eo neque vox, neque memoria, nec prorsus aliqua membrorum officia remanerent, ac fere a mortuo nihil distaret. Huic homo Dei misericorditer condescendens, fratribus, vt pro eo Dei clementiam deprecentur, iniungit. [Sacra Eucharistia, & aqua benedicta sanat morbum caducum.] Ipse vero ad sacrosanctum altare, Missam celebraturus accedit; æger etiam vt interesset, admonuit. Cui mox Eucharistiæ salutaris munus tradidit. Deinde, sicut sibi moris erat, sanctificatam aquam cum Beati Maioli calice propinauit. Nec mora, protinus a puero languor omnis abscessit, salus optata succedit; & sic per merita beati viri restituti sibi vigoris incolumitas permansit.

Aliquando vir Domini per prærupta Iurensium Alpium iter habebat; & repente sagmarius, nonnullis oneratus sarcinis, per montis deuexa collabitur, atque per aspera rupium scopulorumque præcipitia vsque ad vallis infimæ profunda raptatur. Ministri protinus in illud lubricæ ruinæ praecipitium descendentes, nonnulla quidem de sarcinulis, quæ passim dispersa fuerant, illæsa reperiunt; librum tamen Sacramentorum, aureis litteris exaratum, cum vitreis quibusdam vasculis anaglypha fusilitate cælatis, deesse perpendunt. Quibus interim recedentes omissis hospitium subeunt, corpora fessa reficiunt, & nocturno soporati silentio quieuerunt. Mane autem facto, [Vasa vitrea, & liber, mirabiliter illæsa in præcipitio & pluuia.] mature surgentes, ad locum illum celeriter redeunt; & curiosius quæque diuerticula perlustrantes, omnia quæ periisse suspicabantur, inueniunt: vasa nimirum vitrea reperiuntur illæsa: deauratus etiam liber, cum tempus scilicet imbriferum inhorresceret, a nulla prorsus est pluuiarum inundatione contactus. Sic itaque beati viri meritis, & vitrum frangere præceps ruina non potuit, & perfundere codicem inundantium imbrium densitas ignorauit.

CAPVT XIV.
Alia eius miracula.

[27] Nobilis quidam vir dum iaceret sub arbore, particula corticis in eius oculum cecidit; cui non modo lumen omnino turbauit, sed & aliarum calamitatum multiplex pondus inuexit. Nam cum id, quod oculo semel insederat, nullo modo potuisset expelli, fugit somnus ob oculis; & non modo iam homo non dormire, [Curat oculum cuiusdam grauiter læsum.] sed nec ciborum quidem valebat alimenta percipere. Quem seorsum vir sanctus adducens, signum sibi crucis impressit, ac mox insufflans, super locum doloris halauit. Deinde promittens se salutares pro eo victimas oblaturum, abiit. Abscedente itaque viro Dei, protinus homo suauiter obdormiuit. Euigilans autem, particulam corticis ab oculo non sine lanugine quadam proiecit: & euestigio factus incolumis, nullam de cetero doloris huius molestiam sensit.

[28] [Alium sanat.] Cuidam Turonensis Ecclesiæ clerico lethale vulnus in brachio pestilenter excreuerat, vt sibi iam non languoris ægritudinem, sed ipsam potius interminaretur & mortem. Cumque vir Dei Lucensi teneretur hospitio, accedit clericus, & periculum tam pestiferæ calamitatis ostendit. Quod ille quasi videre dissimulans, latenter brachium apprehendit, viuificæ crucis signaculum imprimit: eumque dimittens, vt sibi caute prouideat, praecipit. Qui paullo post cum locum vlceris curiosius attendere studuit, nulla prorsus vestigia deleti languoris inuenit. Stupefactus igitur nouitate miraculi, ad hominem Dei præsto regreditur: quid sibi contigerit, non tam relatione verbi, quam ostensione sui brachij euidentissime confitetur. Quod ille satis moleste tulit, [Mire humilis.] eumque a suo conspectu cum indignatione exturbauit. Nam tamquam venena serpentium, sic rumores hominum fugiebat. Asserebat

enim, quia quantumlibet sublime sancti operis ædificium, per vanæ gloriæ subito corruit appetitum.

[29] [Aqua benedicta amentem sanat.] Præterea miles quidam tam mentis inops erat effectus, vt postposita penitus omni cura priuata vel publica, per deuia soliuagus & nudus erraret, inconditas voces emitteret, & tamquam dæmoniacum se per inordinati gestus insaniam exhiberet. Cui vir Domini, paterna pietate compatiens, simul cum fratribus ante altare S. Petri prosternitur; diuinam clementiam cum psalmis & litaniis implorat, vt perire creaturam suam sub huius furoris insania non permittat. Hinc ab oratione consurgens, ad eum, qui patiebatur, accedit: aqua sanctificationis adspergit, atque vt ex ea bibat, suadendo compellit. Qui non multo post ad Cluniacum sanus & incolumis venit: xenia piscium detulit: & quia sibi plenissime redditus esset, gratias referens indicauit.

[30] [Item mutum.] Alius quoque miles efficaciam edendi sermonis amiserat. Hic per visionem admonitus est, vt si aquam, qua manus B. Odilonis abluebantur, hauriret, hac sibi loquendi vires & amissæ linguae officium proculdubio reformaret. Aqua igitur per ministros fideli furto subripitur. Altera etiam aqua, a viro Dei benedicta, de calice S. Maioli muto transmittitur. Quas ille cum nimia deuotione suscipiens, mutatis vestibus ingressus ecclesiam, quia lingua non poterat, ore cordis orauit. Et sic poculo benedictionis accepto, reparatum sibi locutionis officium recognouit. Mox etiam expedite loquens, mirum de se spectaculum cernentibus dedit, & quid S. Odilo apud Deum posset, euidenter innotuit.

[31] [Vinum bibendo non absumitur, sed augetur eius meritis.] Præterea cum vir venerabilis apud quamdam ecclesiam monasterij, quod dicitur Vallis Aurea, cibum caperet, sed locum magna vini laborare penuria

didicisset, ne grauaret fratrem, qui eum cum alacritate susceperat, hoc in commune præfixit, vt quisque decumbentium vno tantum scypho contentus esset; solis autem monachis pincerna poculum geminaret. Mensura tamen exceditur, & largus ad bibendum potus cunctis epulantibus exhibetur. Enimuero cum vas illud vinarium & vnum dumtaxat esset, & modicum, non modo tot indiscrete bibentibus non defecit; sed & illis recedentibus, absque vlla diminutione repertum est plenum: vt per hoc euidentibus clarescat indiciis, quia vir Domini non tantum id apud Deum potuit impetrare, quod petiit; sed & nonnulla per eum virtutum signa diuinitus ostensa sunt, quæ nesciuit. Et de signis quidem atque virtutibus, quas vir sanctus adhuc in corpore constitutus ostendit, ista sufficiunt. Nunc ad explicandum felicem eius obitum, auxiliante Domino, propinquemus.

CAPVT XV.
Monasteria construit, ornat, visitat. Pie moritur.

[32] [Monasteria multa ab Odilone constructa, instaurata, locupletata.] Enimvero quamquam homo Dei sublimiter se in spiritalibus studiis & diuina contemplatione suspenderit, in corpore tamen vtilitatis industria non mediocriter laborauit. Monasteria scilicet nonnulla a fundamentis erexit: alia vel iam semiruta, vel ruinam forte minantia reparauit: dilatauit illis prædia: nonnullis etiam insignia contulit ornamenta. Quæ vero monasteria noua condiderit, quibus parietina tantum, & sarta tecta collatis sumptibus instaurauerit, enumerare per ordinem idcirco postponimus, ne prolixitate styli lacinias contexere videamur: præsertim cum in ipsis viuis operibus gestorum fidem multo clarius experiantur oculi, quam vllo sermone valeant narrari. Dispensationis quoque geminæ moderator insignis, & in spiritali studio coram diuinis obtutibus fulsit, & in terreni laboris industria non mediocriter floruit.

[33] Porro cum vir Domini iam in extremis ageret, per quinquennium fere compulsus est grauissimi languoris molestia cruciari. [Visitat limina Apostolorum.] Mox itaque beatorum Apostolorum limina festinat inuisere, vt quasi sub eorum pedibus, si sibi daretur, quod semper in votis habuerat, posset ex hoc mundo transire. Verumtamen quia non est in homine via eius, aliter sibi contigit quam sperauit. [Ægrotat.] Per quatuor plane menses illic ægritudine detentus elanguit. Deinceps contra spem aliquantulum conualescens, ad propria remeauit. [Conualescit.] Cluniacum itaque deueniens, per annum fere totus in oratione permansit, seque, quantum ægritudo permisit, ieiuniis ac vigiliis vehementer afflixit. Decreuit autem, [Monasteria sua visitat.] vt antequam debitum conditionis humanæ persolueret, quæque monasteria sua circuiens, sanctæ admonitionis studio visitaret. Expeditione igitur sanctæ huius ædificationis incepta, Siluiniacum deuenit: [Obitum suum prædicit.] ibique se circa festiuitatem Dominicæ Circumcisionis ex sæculo hoc migraturum, manifeste dixit. Porro autem cum iam in agonis esset angustia constitutus, diabolum adstare conspexit, eumque per nomen tremendi Iudicis, [Dæmonem abigit.] vt abscederet, terribiliter increpauit. Anno itaque Dominicæ incarnationis 1048. ætatis autem suæ 87. ordinationis etiam quinquagesimo sexto, ea nocte, [Moritur.] quæ Dominicæ Circumcisionis solennia præcedebat, salutaris Eucharistiæ sacramenta percepit: sicque beatum Deo spiritum reddidit.

CAPVT XVI.
Apparitiones eius post mortem.

[34] Pavllo autem post, eadem scilicet nocte, cum beati viri corpus in ecclesiam iam fuisset delatum, frater quidam Gregorius nomine, * Iuueneta natione, naturæ simplicis & innocentis vitæ, exequiarum funebrium lassitudine prægrauatus, in eadem cella, in qua Sanctus

obierat, proprium stratum petiit, in quo se proiiciens, dormire tentauit. Sed necdum plane resolutus in somnum, Beatum Odilonem sibi videt adstantem. [Apparet cuidam post mortem.] Ad quem mox voce promptissima: Quid, inquit, agis Domine Pater? Et ille: Bene, frater, & optime. Dominus enim meus Iesus seruo suo per semetipsum dignatus est adesse, & sui præsentiam misericorditer exhibere. Sed in ipsa meæ decessionis hora, in illo scilicet angulo (ostendebat enim quasi digito locum) vidi figuram quamdam trucem nimis atque terribilem, quæ mihi teterrimæ suæ visionis horrorem atque formidinem tentauit incutere: sed Christi confortante virtute, nulla me potuit infestatione nocere.

[35] Proxima quoque Quadragesima succedente, sanctæ ac venerandæ memoriæ Laurentius, Amalphitanæ Sedis Archiepiscopus, qui potens in litteris ac biglossus Græce nouerat & Latine, & quod longe præstantius est, laudabilis vitæ claritate pollebat. Hic itaque tunc Romæ constitutus, obdormiuit in Domino. Cumque cadauer eius fuisset in ecclesiam illatum, honestus quidam Clericus, Albero nomine, in eiusdem ecclesiæ angulo lassabunda dedit membra sopori. [Item alteri Romæ.] Cumque subito adhuc pene vigilanti vir beatus apparuit, ei mox Clericus intulit: Domine mi, quando huc & cur aduenisti? Ad carissimi (inquit) olim amici mei, Domini Laurentij Pontificis, exequias veni: quibus expletis, antequam te viderem, recedere nolui. Et his dictis, species loquentis euanuit. Vir itaque Domini, quia recte vixit, feliciter obiit; & quia vitam mirabilem duxit, iure miraculis coruscauit. Vita quippe beati huius viri velut aurea tabula est: cui quasi margaritas quasdam ac gemmas infigimus, dum gestis eius interlucentia virtutum miracula permiscemus. Apud cuius venerabilem tumulum nihilominus adhuc rutilant noua signa virtutum: [Claret miraculis.] quæ nimirum nos his inserere superfluum ducimus, cum per alios iam apicibus exarata cernamus. Legentium igitur

tædio consulentes, his contenti sumus, quæ succincta breuitate perstrinximus, ad honorem & gloriam redemptoris nostri Iesu Christi: qui cum Deo Patre & Spiritu sancto viuit & regnat gloriatur in sæcula seculorum. Amen.